

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 99/2020
18.06.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца Јавно предузеће за газдовање шумама „Србијашуме“ Нови Београд, чији је пуномоћник Миодраг Чубрило, адвокат у ..., против туженог Рудник и флотација „Рудник“ д.о.о. Рудник, чији су пуномоћници Дубравка Косић, Драгица Митић, Душан Девић, адвокати у ... и Миодраг Нешковић, адвокат у ..., ради накнаде, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 6Пж 924/19 од 31.10.2019.године, у седници већа одржаној 18. јуна 2020.године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија, УКИДАЈУ СЕ пресуда Привредног апелационог суда 6Пж 924/19 од 31.10.2019.године и пресуда Привредног суда у Чачку 4П 138/18 од 26.12.2018.године у другом и трећем ставу изреке, и предмет се у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни апелациони суд је донео пресуду 6Пж 924/19 од 31.10.2019.године, којом је одбио жалбе туженог као неосноване и потврдио пресуду Привредног суда у Чачку 4П 138/2018 од 26.12.2018.године у другом и трећем ставу изреке, којим је делимично усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да тужиоцу по основу накнаде за коришћење непокретности у периоду од 28.06.2007.године до 28.06.2010.године исплати износ од 114.777,89 евра у динарској противвредности према средњем курсу НБС на дан настанка дужничко-поверилачког односа са каматом обрачунатом на наведени износ и то у висини есконтне стопе коју одређује Европска банка почев од 28.06.2010.године до 24.12.2012.године и у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за осам процентних поена почев од 25.12.2012.године до исплате, те обавезао туженог да тужиоцу на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 2.120.091,00 динара.

Против наведене другостепене пресуде тужени је изјавио дозвољену и благовремену ревизију, 20.12.2019.године и 23.12.2019.године, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка учињене пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 18/2020, у даљем

тексту - ЗПП) и нашао да је због погрешне примене материјалног права од стране нижестепених судова чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Правноснажном међупресудом Привредног суда у Чачку П 507/11 од 11.09.2013. године донетом у овој парници, утврђено је да је основано потраживање тужиоца према туженом за накнаду за коришћење непокретности, у временском периоду од 28.06.2007.године до 28.06.2010.године. Ради се о непокретностима укупне површине 4 хектара и 30 м², на појединачно наведеним парцелама уписаним у лист непокретности ЛН ... и ... КО Власник непокретности је Република Србија, а тужилац газдује тим парцелама и уписан је као корисник земљишта у катастру непокретности. Тужени се захтевима од 06.07.2009.године и 29.10.2009.године тужиоцу обратио за давање одобрења за коришћење тих парцела, а тужилац је дописом од 24.11.2009.године дао туженом сагласност и обавестио га о годишњој цени закупа, утврђеној ценовником тужиоца, која цена је исказана у еврима. Тужени се сагласио са условима које му је понудио тужилац. У периоду на који се односи захтевана накнада, тужени је користио парцеле. У том периоду код тужиоца су била на снази четири ценовника, с тим да је висина закупнине за све релевантне категорије земљишта по свим ценовницима била иста и одређена у еврима. У поступку је утврђена висина накнаде за период од 28.06.2007.године до 28.06.2010.године за предметну површину земљишта по ценовницима тужиоца у износу од 145.776,00 евра, с тим што је правноснажном пресудом днетој у овој парници П 176/15 од 19.05.2017.године тужени обавезан да тужиоцу по истом основу и за исти период плати износ од 30.998,11 евра са каматом. Ради се делом о парцелама које се у катастру непокретности воде као шума, од којих су одређене парцеле затрпане јаловином и налазе се у трећој зони земљишта, делом су путеви и налазе се у другој зони земљишта, с тим што се због сталног довоза јаловине и технолошког одпада повећава заузетост површине. Део земљишта су ливаде и пашњаци, а према фактичком стању су депонија, односно простор за депоновање земљишта, одпадног материјала и камена, тако да на њима није заступљен пашњак. На парцели број ... је изграђен бетонски објекат. Тужени на основу решења Републичког секретаријата за привреду 04 бр. 4947/19 од 05.11.1963.године и решења бр. 310-212/69 од 09.05.1969.године врши експлоатацију минералних сировина на предметним парцелама као експлоатационим пољима. Међутим, нема уређене имовинскоправне односе са власником земљишта, због чега се наведеним захтевима и обратио тужиоцу за закључење уговора о закупу парцела, односно ради регулисања имовинскоправних односа. Дописом тужиоца од 24.11.2009.године, тужени је обавештен да је висина закупнине за земљиште на парцели број ..., број ..., број ..., број .../..., број .../..., број .../..., број ... у одређеним износима у еврима по метру квадратном, а тужени је својим потписом и печатом да сагласност на тај допис. Међутим, тужилац се потом туженом, дописом од 29.12.2009.године, обратио захтевом да да сагласност на споразум о измирењу накнаде за коришћење шумског земљишта за експлоатацију минералних сировина за временски период од 01.01.2007.године до 31.12.2009.године. Томе се тужени противи.

На основу тако утврђеног чињеничног стања су нижестепени судови усвојили тужбени захтев за исплату новчаног износа од 114.777,89 евра у динарској противвредности према средњем курсу НБС на дан настанка дужничко-поверилачког односа са наведеном каматом за период од 28.06.2010.године до исплате, на име накнаде за коришћење непокретности у периоду од 28.06.2007.године до 28.06.2010.године.

Другостепени суд образлаже побијану пресуду ралозима да је тужени до момента закључења уговора о закупу непокретности 24.11.2009.године исте користио без правног основа, те да тужиоцу дугује накнаду за коришћење по одредби члана 219. Закона о облигационим односима у висини која је одређена ценовником тужиоца. Наиме, налази да је међу парничним странкама 24.11.2009.године дописом тужиоца на који је тужени дао сагласност за коришћење предметних парцела, закључен уговор о закупу који не захтева посебну форму и да је тужени тиме, као купац, дужан да плаћа закупнину у роковима одређеним уговором или по одредби члана 393. став 1. ЗОО, а с обзиром на доцњу у испуњењу новчане обавезе дужан је и законску затезну камату од дана подношења тужбе у смислу члана 279. став 3. ЗОО. Образлажући активну легитимацију тужиоца, позива се на одредбе члана 54д, те члана 9, 10. и 12. Закона о шумама, према којима тужилац, као јавно предузеће за газдовање шумама у државној својини обухваћеним шумским подручјима, јесте овлашћен да пружа и услуге издавања шумског земљишта сходно члану 54а Закона о шумама. Са друге стране, плаћање накнаде за коришћење шума је законска обавеза за лица која користе шуму и шумско земљиште.

Питање активне легитимације тужиоца и основаности захтева за накнаду за коришћење шумског земљишта којим газдује тужилац, у односу на туженог, правноснажно је расправљено међупресудом Привредног суда у Чачку 4П 138/2018 од 26.12.2018.године, донетом у овој парници, која је потврђена пресудом Привредног апелационог суда Пж 8669/2013 од 20.12.2013.године. Дакле, постојање основа потраживања не поставља се у контексту испитивања ревизијом побијане пресуде. Од значаја за висину потраживања јесте правна природа основа потраживања. Ревизијски суд не дели став другостепеног суда, да је међу странкама закључен уговор о закупу 24.11.2009.године сагласношћу туженог исказаном на допис тужиоца, те да стога тужени тужиоцу дугује закупнину по ценовнику тужиоца, односно у висини на коју је дао сагласност, посебно не за период пре 24.11.2009.године, на кога се и односи тужбени захтев. Тужени је бесправно користио земљиште којим газдује тужилац, у својини Републике Србије, јер није имао уређен правни однос са тужиоцем поводом коришћења земљишта којим тужилац газдује, ради експлоатације минералних сировина. О томе су се парничне странке сагласиле дописима пре отпочињања ове парнице. Међу њима не постоји ни уређен облигационоправни однос у смислу сагласности воља о условима коришћења земљишта од стране туженог за период на кога се тужбени захтев односи. Основ права тужиоца на накнаду од туженог за бесправно коришћење земљишта је у одредби члана 219. Закона о облигационим односима. Према тој одредби закона, када је неко туђу ствар употребио у своју корист, ималац може захтевати, независно од права на накнаду штете, или у одсуству ове, да му овај накнади корист коју је имао од употребе. У конкретном случају, према утврђеном чињеничном стању и према наводима странака, земљиште које тужени користи је у различитим категоријама према фактичком стању, с обзиром да је већи део парцела затрпан јаловином и да се због сталног довоза јаловине и технолошког отпада приликом експлоатације минералних сировина од стране туженог, повећава заузетост површине. Према фактичком стању на парцелама је депонија земљишта, отпадног материјала и камена, а на једној парцели је изграђен бетонски објект, тако да се не може говорити о неизмењеном стању парцела, шумског земљишта, ливада и пашњака. Управо то у конкретном случају налаже примену одредбе члана 219. ЗОО, а не одредбе члана 38. став 2. Закона о основама својинскоправних односа, која подразумева употребу при којој идентитет ствари остаје очуван уз могуће смањење вредности због употребе. За употребу туђе ствари у смислу члана 219. ЗОО накнаду тужиоцу дугује и

савестан стицалац. Тужени јесте савестан стицалац непокретности ради коришћења у сврху експлоатације минералних сировина, и управо то га спречава да одржајем стекне својину на непокретностима, јер његова државина није власничка, односно на основу права на експлоатацију минералних сировина са предметних парцела тужени нема државину подобну за стицање права својине одржајем, у смислу одредаба члана 28. Закона о основана својинскоправних односа, јер је његова државина одређена по обиму и сврси одлукама надлежних органа којим му је омогућено експлоатисање минералних сировина.

Како је већ изражено у раније донетој ревизијској одлуци овога суда, тужени, из околности да без уређених имовинскоправних односа са власником или држаоцем непокретности исте користи, не може црпети користи, не може бити у повољнијем положају према тужиоцу од лица која су закључила уговоре о закупу непокретностима којима тужилац газдује.

Према одредбама Закона о шумама („Службени гласник РС“ бр. 46/91 ... и 101/2005), који је био на снази у време коришћења у периоду на кога се односи тужбени захтев, шумским земљиштем у државној својини газдују јавна предузећа, као што је тужилац у конкретном случају, у складу са њиховим функцијама и под условима и на начин утврђеним законом (члан 7.). Према одредби члана 76. истог Закона, шуме и шумско земљиште у државној својини не може да се издаје у закуп, а изузетно може да се да у закуп ако се тиме обезбеђује његово рационално коришћење, под условима одређеним у општем акту предузећа које газдује тим земљиштем. Како је утврђено од стране првостепеног суда, Правилником о располагању непокретностима у државној својини који је тужилац донео 03.08.2006.године утврђено је да се шумско земљиште може дати у закуп поред осталог и за експлоатацију минералних сировина (члан 19.). Предвиђено је да се висина закупнине за закуп непокретности у државној својини којом газдује тужилац утврђује ценовником који доноси управни одбор тужиоца. Како је утврђено, у спорном периоду била су на снази четири ценовника тужиоца, којима је одређена цена коришћења шумског земљишта у три зоне, међу којима и за намену депонија, стоваришта, за експлоатацију минералних сировина, шумских саобраћајница и изграђених објеката. Управо према ценовницима је утврђена висина дуга туженог за предметни период за коришћење предметног земљишта, на износ од 145.776,00 евра. Према утврђењу првостепеног суда, правноснажно је расправљено у обавези туженог према тужиоцу у износу од 30.998,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, како је била одређена накнада по ценовнику од 26.02.2010.године, а ревизијом побијаном одлуком се тужени обавезује на исплату разлике до износа од 145.776,00 евра. Тужени је обавезан да тужиоцу плати противвредност износа од 114.777,89 евра у динарима по средњем курсу НБС на дан настанка дужничко-поверилачког односа. Ово стога што је утврђено да је ценовницима тужиоца који су били на снази у периоду од 28.06.2007.године до 26.02.2010.године било предвиђено плаћање закупнине на наведени начин, у еврима, са обавезом плаћања динарске противвредности по средњем курсу НБС на дан настанка дужничко-поверилачког односа.

Међутим, нижестепени судови нису утврдили који је дан настанка дужничко-поверилачког односа према коме се утврђује средњи курс евра према динарима. Када је тај дан остао непознат, односно неутврђен, онда се не може проверити правилност примене ценовника тужиоца за утврђење висине обавезе туженог. Тужилац је одредио накнаду за закуп земљишта својим ценовником у еврима, али као параметру, тако да

обавеза гласи у динарима према курсу који важи на дан настанка дужничко-поверилачког односа. Када је тај дан познат, онда се износ у еврима конвертује у динаре према курсу на тај дан, и потраживање је изражено у одговарајућој висини обавезе у динарима. То је разлог због кога се побијана пресуда не може преиначити, јер није позната динарска противвредност обавезе туженог према тужиоцима на одређени дан настанка дужничко-поверилачког односа, који није утврђен. Зато су другостепена и првостепена пресуда укинута у побијаном делу и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење, како би на основу утврђене чињенице о дану настанка дужничко-поверилачког односа између туженог и тужиоца, одредио висину обавезе туженог према тужиоцу на име накнаде за бесправно коришћење шумског земљишта у динарима, као еквивалент обавезе по ценовнику изражене у еврима, по курсу на тај дан, и на основу тога донео правилну и закониту одлуку о висини обавезе туженог према тужиоцу.

То су разлози према којима је одлучено као у изреци, по одредби члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић